

Hug de Cardona
Col·lecció diplomàtica

(1407 – 1482)

.III.

Edició a cura de
Ferran Garcia-Oliver, Frederic Aparisi,
Noelia Rangel i Vicent Royo

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

•
2011

fonts històriques valencianes

Directors de la col·lecció
Antoni Furió i Enric Guinot

© Els autors, 2011
© D'aquesta edició: Universitat de València, 2011
Disseny de la col·lecció: J.P.
Il·lustració de la coberta:
Escut dels Cardona.
Capitell del convent de Sant Domènec, Xàtiva (c. 1360).
Maquetació: Publicacions de la Universitat de València
ISBN (vol. 3): 978-84-370-8111-3
ISBN (Obra completa): 978-84-370-7481-8
Dipòsit legal: V-1630-2011
Impressió: Guada Impressors SL

*D*ocuments

253.

1450, abril, 16. València.

Ferma de dret presentada per Hug de Cardona, senyor d'Ondara, i Beatriu Despont, senyora de Pàmies, contra Joan Martorell, senyor de Beniarbeig, i la vila de Dénia per raó de l'elecció del sequier de la sèquia que rega els respectius termes.

ARV, Governació, 2.278, 3ª mà, f. 47r.

De l'egregi don Hugo de Cardona.

Anno a Nativitate Domini M^oCCCC^o quinquagesimo, die intitulata XV^a mensis aprilis, davant lo noble don Johan Roíz de Corella, cavaller, conseller del molt alt senyor rey e governador del regne de València, comparech lo discret en Matheu Stheve, notari, procurador qui's diu del noble don Hugo de Cardona e d'en Johan Març, curador assert de na Beatriu, donzella, dejús declarats, qui per scrit posà lo que's segueix:

Denant la presència de vós, molt noble don Johan Roíz de Corella, cavaller, conseller del molt alt senyor rey e govenador de regne de València, personalment constituïts lo noble don Hugo de Cardona, senyor del castell e loch de Ondara, e en Johan Març, curador assignat a la persona e béns de Beatriu, senyora del loch de Pàmies, los quals dien e possen que en los lochs de Ondara, Beniarbeig, Benimasmut, Benicadim e Pàmies s'és acostumat que de l'aygua de la qual se reguen los térmens dels dits lochs e terres de aquells cascun any és cequier hun hom del dit loch d'Ondara, per ço et àls que l'aygua sia mils regida, compartida [e] que no's perda, atès que les terres del dit loch de Ondara són darreres en rech, e és versemblant que aquells qui són derrés en rech guardaran e conservaran mils l'aygua que no los primers qui primerament han tanda en la dita aygua, atès que aquella

falliria a les terres e possessions del dit loch de Ondara, qui és darrer en rech. E com lo honorable mossèn Johan Martorell, qui és senyor del loch de Beniarbeig, e los justícia, jurats e altres oficials de la vila de Dénia facen alguna contradicció en elegir cequier del dit loch de Ondara, los dits noble don Hugo de Cardona, com a senyor del dit loch de Ondara, e lo dit curador dien e posen contra los dits mossèn Johan Martorell e contra los dits oficials de Dénia, eo contra qualsevol altra persona per aquells legítimament entervenint o part legítima faent, los capítols e articles infrasegüents:

I. Primerament, dien e posen, e si negat serà provar entenen, *non astringens se, et cetera*, que les possessions e terres dels dits lochs de Ondara, Beniarbeig, Benimasmut, Benicadiu e Pàmies tenen una cèquia ab l'aygua de la qual reguen, e en lo rech de la dita cèquia són darrers en rech e pus jusans los vehins e pobladors del dit loch de Ondara. E axí és ver e fama.

II. Ítem, dien e posen que los antecessors qui són stats senyors del dit loch de Ondara e lo dit noble don Hugo de Cardona, de II, III, V, X, XX, XXX, L, LXX e C anys e de tant de temps ençà que memòria de homèns no és en contrari, són stats e són en possessió o quasi contínuament, pacífica e quieta, e cascun any lo cequier de la dita cèquia se elegeix home que sia del dit loch de Ondara, e axí mateix los habitants e vehins del dit loch de Ondara són stats per tot lo dit temps e són de present contínuament en la dita possessió o quasi. E axí és ver e fama.

III. Ítem, dien e posen que lo dit noble don Hugo e los antecessors seus qui són stats senyors del dit loch de Ondara, són stats e són en la dita possessió o quasi per tot lo dit temps contínuament, sabent-ho e no fent-hi contradicció alguna los senyors e vassalls dels altres lochs sobredits, e senyaladament lo dit mossèn Johan Martorell e los antecessors senyors de Beniarbeig, e sabent-ho los senyors de la dita vila de Dénia e oficials de aquella sens fer-hi contradicció. E axí és ver e fama.

III. Ítem, dien e posen que per tot lo dit temps vehins e habitants del dit loch de Ondara han regit, governat e tengut lo regiment de la dita aygua axí com a cequiés de la dita cèquia, compartint la dita aygua e fent tots los actes los quals pertanyen e recahen de cequier sens contradicció de alguna persona. E axí és ver e fama.

V. Ítem, dien e posen que, segons rahó natural e segons experiència mostra cascun dia, los possehidors pus jusans qui han rech de alguna cèquia, millor pus arregladament e ab menys pèrdua de la dita aygua regexen aquella que no fan lo hereters qui són primers en rech, atès que si fallia, falliria als jusans. E axí és ver e fama.

VI. Ítem, dien e posen que hun que's diu cequier de la dita cèquia, a instància del dit mossèn Martorell e dels oficials de la dita vila, ha feta penyora en lo dit loch de Pàmies, ço que fer no podia. E axí és ver.

VII. Ítem, dien e posen que totes les dites coses són veres e d'aquelles és pública veu e fama.

Premissis igitur et alias, se segueix molt evidentment e notòria que lo dit noble don Hugo, senyor del dit loch de Ondara, e los antecessors de aquell qui són stats senyors del dit loch, hoc encara los habitants e vehins de Ondara, són stats en possessió e quasi pacífica e quieta de haver e tenir en cequier de la dita cèquia cascun any hom del dit loch de Ondara, e la dita cèquia se és regida e governada contínuament per hòmens de Ondara, axí com a cequiers de aquella per tot lo dit temps, sens contradicció del dit mossèn Johan

ne dels antecessors senyors qui són stats del dit loch de Beniarbeig, e sens contradicció dels senyors qui són stats de la dita vila, ne dels oficials e singulars de aquella e sens contradicció de alguna persona. Sobre la qual possessió o quasi lo dit noble don Hugo de Cardona, axí com a senyor del dit loch de Ondara, per si e per los dits seus vassalls, e lo dit curador per son interès, fermen de dret en poder vostre e cort vostra en sguards de totes persones *et signanter* del dit mossèn Johan Martorell, senyors, oficials e singulars de la dita vila de Dénia, prometén fer dret e star a dret e pagar la cosa jutjada si's covendrà ab totes ses clàusules necessàries, concernents e oportunes, donant-vos per fermança a la dita present ferma de dret [*en blanc*], requerints que les dites ferma e fermança los sien admeses. E com cascun fermant de dret dega ésser deffès e mantengut en sa possessió o quasi, e los dits honorable mossèn Johan Martorell, cavaller, senyor qui's diu del loch de Benierbeig, e los oficials de la dita vila e lo pretès cequier perturben, molesten e inquieten als dits noble fermant de dret, e vassalls de aquell e al dit curador, per ço et àls requeren los dits noble e lo dit curador que sia manat als dits mossèn Johan Martorell, e als dits oficials e pretès cequier que no perturben e molesten o inquieten, sots pena de mil florins, als dits noble e vassalls seus ne al dit curador, e, sots la dita pena, en la dita possessió o quasi no'ls facen empaig o contradicció alguna, com axí's dega fer per justícia, *vestro nobili officio benigniter implorato quatenus opus sit*.

A les quals coses requer ésser respot per la part altra *medio iuramento calumpnie et veritatis dicende secundum fori formam*.¹ *Insuper* requer que testimonis li sien rebuts *iniunctio parti alteri, et cetera, alias, et cetera*. E com aquesta part vulla produhir testimonis fora la present ciutat e'n alguns lochs del present regne, requer que li sia feta letra *more solito* directa a univeses e sengles oficials del present regne que li reben los dits testimonis, manant a la part altra, *et cetera, alias, et cetera*.

Fonch interrogat lo dit proponent migançant sagrament per lo scrivà de la cort qui havia ordenada la dita scriptura e ferma de dret, e dix que l'honorable micer Miquel Dalmau, doctor en leys, habitador de la ciutat de València.

E, posada la dita scriptura, de fet lo dit noble governador remès la provisió sobre aquella faedora a l'honorable micer Jacme Garcia, lochtinent de assessor ordinari de la sua cort.

E après poch instant dels dia e any, lo dit noble governador, de consell del dit honorable lochtinent de assessor, feu a la dita scriptura la provisió infrasegüent:

Donada ydònea caució, sia rebuda la dita ferma de dret en quant de fur e rahó és reebedora, e sia manat al dit en Johan Martorell e als dits oficials e al cequier, sots penes de mil morabatins, que los dits de dret fermans e los principals e los vassalls de aquells no perturben o molesten sobre la possessió o quasi, la qual han en e sobre les dites coses en la dita ferma de dret deduhides e les dites penyores restitueschen, o dins X dies posen rahons. Per aquesta, emperò, ferma de dret o provisió no entén lo dit noble governador més dret a alguna de les dites parts atribuir que ans de la dita ferma de dret havien. E sia citada la part, a la qual atorga còpia e trellat de la dita scriptura e ferma de dret, e sia-li assignat cinch dies a dir, posar e al·legar *et vel ad debite procedendum* en lo dit feyt. E sien rebuts testimonis e sia manat a la part altra sia present contínuament denant lo reebedor aquells per veure jurar

¶ ¹ Salt a la 5ª mà, f. 45.

los testimonis, ab cominació que ls juraments seran rebuts, la sua absència e contumàcia no obstant. E sien fetes letres oportunes e necessàries, axí per a rebre testimonis com per les citacions e inhibició, o altres coses provehides per lo dit noble governador.

Et ilico eodem contextu vel quasi, lo dit en Matheu Stheve, *dictis nominibus*, scientment e de bon grat promès en poder e mà del dit noble governador, absent lo notari e scrivà de la sua cort, com a pública persona e autèntica persona per aquell e per tots aquells de qui és o serà interès ara o en sdevenidor stipulant e reebent, de star a dret e fer dret a totes e sengles coses dessus per ells, dits noms, posades contra lo dit mossèn Johan Martorell, e pagar la cosa jutjada ab totes ses clàusules univeses e sengles. E a major cautela, en son nom propri fèu fermança e principal obligació per lo dit noble don Hugo de Cardona e lo dit en Johan March,² qui present era, e en son nom propri feren fermança a la dita ferma de dret. E per aquella, en los dits noms, prometeren star a dret e fer dret e pagar la cosa jutjada si's covendrà ab totes ses clàusules univeses e sengles, stipulant lo notari e scrivà de la sua cort *ut supra*. E per atendre les dites coses obligaren tots los béns de sos principals e los seus, mobles e no mobles, privilegiats e no privilegiats, haüts e per haver on que sien, renunciant, els dits noms, quant a les dites coses, a lur propri for e de lur jutge ordinari, sotmetents-se al for, destret, juhi e examen del dit noble governador e cort sua, e a la ley *Si convenerit Digesta de iurisdictione omnium iudicum*, e a benefici de partida acció, nova e vella constitució, e al fur que diu que «primer sia convengut lo principal que la fermança», e a tot altre dret, fur, privilegi, consuetut, constitució, guiatge, allongament, sobresehiment, ús, stil e pràcticha contra les dites coses vinents.

Presentes foren testimonis a les dites coses n'Anthoni Sayes e Andreu Armengol, scrivents, de la ciutat de València.

Consequenter vero die intititata XV^a mensis aprilis anno predicto a Nativitate Domini M^oCC^oCC^o quinquagesimo, lo dit en Johan Març, curador de la persona e béns de la dita Beatriu, *scienter et gratis, dicto nomine*, ratificant e confermant tot ço e quant per lo discret en Matheu Stheve és stat fet, enantat e procurat com a procurador del dit en Johan Març, constituent, el dit nom, de nou al dit nom constituent procurador seu cert e special, e als actes de la present causa e instància tro a sentència deffinitiva e execució real de aquella inclusivament, promès haver per ferm e agradable tot ço e quant per aquell, el dit nom, serà fet, dit, enantat, procurat e no u revocarà, sots obligació dels béns de la dita cura.

Presentes testimonis foren a les dites coses n'Anthoni Sayes e Andreu Armengol, scrivents, de la ciutat de València.

Et actitatis predictis, en virtut de la dita provisió, foren fetes les letres següents:

Don Johan Roíç de Corella, cavaller, conseller del molt alt senyor rey e governador de regne de València, als amats mossèn Johan Martorell, del qual se diu ésser lo loch de Beniarbeig, e los justícia, jurats e altres oficials de la vila de Dénia, e al cequier de la cèquia dejús mencionada e a cascun, saluts e dilecció. En Matheu Stheve, notari, procurador del noble don Hugo de Cardona, del qual se dien ésser los castell e loch de Ondara, e en Johan Març, curador assignat a la persona e béns de Beatriu, donzella, de la qual se diu ésser lo loch de Pàmies, comparents denant nós, han en scrit proposat

¶² Sic, llegiu «Març».

que en los dits lochs de Ondara, Benierbeig, Pàmies e encara Benimazmut e Benicadim és acostumat que de la dita aygua de la qual se regen los térmens del dits lochs e terres de aquells, cascun any és cequier hun hom del dit loch de Ondara, per ço que la dita aygua sia mils regida e compartida [e] que no's perda, atès que les terres del dit loch de Ondara són derrereres en rech. E que los dits lochs tenen una cèquia ab l'aygua de la qual regen les terres e possessions dels dits lochs, e en lo rech de la dita cèquia són derrereres en rech e pus jusans los vehins e habitants del dit loch de Ondara. E los senyors antecessors del dit loch de Ondara, e ara lo dit noble don Hugo de Cardona, de tant de temps ençà que memòria de hòmens no és en contrari, sien stats e són en pacífica e quieta possessió que cascun any lo cequier de la dita cèquia se elegeix hom que sia del dit loch de Ondara, e semblantment los vehins e habitants del dit loch de Ondara ne són stats per tot lo dit temps e són de present en la dita possessió o quasi, e han regit, governat e tengut lo regiment de la dita aygua, axí com a cequiers de la dita cèquia, compartint la dita aygua e fent tots los actes los quals pertanyen e requiren en ofici de cequier, sabents e no faents contradicció al scrivà los senyors e vassalls dels altres lochs sobredits, senyaladament vós, dit mossèn Johan Martorell, e los antecessors qui són stats senyors del dit loch de Benicabeig [sic], e los senyors de la dita vila e oficials de aquella. E ara vosaltres attemptets perturbar e molestar en la dita possessió lo dit noble don Hugo de Cardona e vassalls d'aquell e lo dit curador de la dita na Beatriu, affermant que vós, dit cequier, haviets feta penyora en lo dit loch de Pàmies a instança de vosaltres, dits mossèn Johan Martorell e oficials de la dita vila, ço que fer no podíets o devíets fer. E [com] cascun fermant de dret, segons fur, dega ésser mantengut e deffès sobre la sua possessió, per ço, los dits en Matheu Stheve e en Johan Març, els dits noms, han fermat de dret en poder nostre e de nostra cort sobre la dita sua possessió, requirent per nós aquella ésser-li rebuda e admesa, e sobre les dites coses ésser-li provehit de remey condecet de justícia, segons larguament les dites coses e altres en la dita ferma de dret són contengudes. E nós, rebuda aquella en tant com de fur e rahó és rebedora e no en pus, e encara rebuda ydònea caució sobre aquella, hajam provehit ésser a vosaltres *ut infra* scrit. Per tal, de part del dit senyor rey, vos dehim e manam, sots pena de mil morabatins d'or, que los dits fermants de dret en la dita lur possessió, la qual han sobre les dites coses, no perturbets, inquietets, perturbar, inquietar e molestar permetats, ans la dita penyora decontinent restituexchats e tornets, e açò per res no mudets. En altra manera, certifficam-vos si contraffarets, ço que no creem, nós procehirem contra vosaltres e qualsevol de vós contraffaents a exacció de la dita pena e altres, segons justícia dictarà. Emperò, si rahons algunes havets per què les dites coses fer no siats tengut, aquelles dins X dies comptadors après presentació de la present a vosaltres e a qualsevol de vós faedora hajats denant nós e cort nostra propossades. Per la present, emperò, ferma de dret no atribuim o donam més o menys dret a alguna de les parts que ans de la present ferma de dret havia o li competia. E, noresmenys, com sobre les rahons de la dita ferma de dret hajam provehit ésser rebuts testimonis, per tal, vos dehim e manam e assignam que siats presents per vós o legítim procurador vostre per veure los juraments de aquells fahedors. Àls, certifficam-vos que aquells seran rebuts, vostra absència no obstant. *Datum Valentie, die XV^a mensis aprilis anno a Nativitate Domini M^oCCCC^o quinquagesimo.*

Et accitatis predictis, instant e requirent lo dit en Matheu Stheve, el dit nom, provehí e manà lo dit noble governador ésser feta la letra de rebre testimonis ut sequitur.

Don Johan Roíz de Corella, cavaller, conseller del molt alt senyor rey e governador del regne de València, als amats universes e sengles oficials e loch de senyoria citats dins lo regne constituïts, als quals les presents pervendran o presentades seran, saluts e dilecció. Com lo discret en Matheu Stheve, notari, procurador del noble don Hugo de Cardona, e en Johan Març, curador assignat a la persona e béns de Beatriu, donzella, de la qual se diu ésser lo loch de Pàmies, volen e entenen donar alguns testimonis sobre una ferma de dret, rahons e capítols de aquella denant nós proposada sots kalendar de la present contra mossèn Johan Martorell e los oficials de la vila de Dénia, per tal, de part del dit senyor rey, vos dehim e manam que a la part dels dits don Hugo e Beatriu rebats e rebre fàçats tots aquells testimonis que sobre les dites rahons donar e produhir volran, trellat dels quals, clos e segellats, vos trametem, interrogant aquells de loch, temps, persones, vista, hoyda e altres circumstàncies segons se pertany, los dits e deposicions dels quals testimonis per vosaltres e qualsevol de vós reebuds seran, a nós, closes e segellades, remetre curets. E de la fama, vida e conversació que·ls dits testimonis e quanta fe a llurs dits e departicions per nós porà e deurà ésser atribuhida, vós per vostres letres certifficar curets. Noresmenys, quant per la hun de vós testimonis sobre les dites rahons rebuts seran, de la ubertura e clausura de les dites rahons los altres oficials ab vostra letra certiffiquets. E açò per res no mudets. *Datum Valentie, XV^a die aprilis anno a Nativitate Domini M^oCCCC^o quinquagesimo.*

254.

1450, maig, 9. València.

Ferma de dret presentada per Hug de Cardona, senyor d'Ondara, la seua dona Joana, senyora de Benimasmut, i Beatriu Despont, senyora de Pàmies, contra Joan Martorell, senyor de Beniarbeig, per raó de l'aigua del riu de Beniomer que rega els respectius termes.

ARV, Governació, 2.278, 4^a mà, f. 25r.

Dels nobles don Hugo de Cardona, sa muller e d'en Johan Març.

Anno a Nativitate Domini M^oCCCC^oL^o, die sabbati intititata nona mensis madii, davant la presència del molt noble don Johan Roíz de Corella, cavaller, conseller del molt alt senyor rey e governador del regne de València, comparech en Johan Març, procurador assert dels nobles e magnífichs don Hugo de Cardona e de la dona na Johana, muller de aquell, e, axí com a curador donat e assignat a na Beatriu Dezpont, donzella, posà per scrits ço que·s segueix:

Denant la presència de vós, molt noble don Johan Roíz de Corella, cavaller, conseller del molt alt senyor rey e governador del regne de València, personalment constituït lo discret en Matheu Stheve, notari, procurador dels molt nobles e magnífichs don Hugo de Cardona e muller sua, e en Johan Març, curador donat e assignat a la persona e béns de Beatriu Dezpont, donzella, senyora del loch de Pàmies, e dels béns e drets de aquella, los quals contra lo lochtinent de procurador del comdat de Dénia e contra justícia, jurats e altres oficials del dit comdat, e contra lo honorable mossèn Johan Martorell, cavaller, senyor del loch de Beniarbeig e Benicadim, e contra qualsevol altra persona per aquells e l'altre d'ells legítimament entervenint o part legítima fahent, posa la ferma de dret e capítols e articles infrasegüents:

I. Primerament, dien e posen, e si negat serà provar entenen, no strenyent-se a supèrflua prova, que lo dit noble don Hugo és senyor del castell e loch de Ondara, drets e pertenençies de aquells, e la dita noble muller del dit noble don Hugo és senyora del loch de Benimazmut, e la dita Beatriu, donzella, és senyora del loch de Pàmies. E axí és ver.

II. Ítem, dien e posen que en temps passat, entre los senyors dels dits castell e lochs e los senyors del loch de Beniarbeix fon fet compromís en poder dels honorables en Luch de Bonastre e en Ponç Talavera, axí per via de dret com per amigable composició, en e sobre la cèquia qui's pren en lo riu appellat de Beniomer, ab la qual cèquia se reguen los térmens dels dits lochs, e sobre lo açut, partició d'aygües e altres coses devallants, annexes e que's poguessen seguir per raó de la dita cèquia. E los dits àrbitres pronunciaren e arbitren entre les dites parts, posant ley e forma entre aquelles e senyaladament que si qüestió, contrast e debat se seguia entre aquells e los successors seus qui après serien senyors dels dits lochs, que de tal qüestió haguessen a conèixer, decedir e determenar dos prohòmens ancians e bones persones que's elegissen per les dites parts. Consta de les dites coses ab jurament públich reebut per lo discret n'Andreu Sart, notari, del qual vos fa fe a hull si *et in quantum*. E axí és ver e fama.

III. Ítem, dien e posen, *ut supra*, que per tenir en condret l'aygua de la dita cèquia, los caxers, partidors e totes altres coses de aquella, los senyors solament qui en temps pasats són stats de Ondara, Benimasmut e Pàmies han acostumat cascun anys ajustar-se e crear e elegir hun cequier qui regesca, administre e tinga en condret la dita cèquia e aygua de aquella. E axí és ver e fama.

III. Ítem, dien e posen que de hu, V, X, XXX, L, LXX anys ençà o de molt més temps ja abans e de tant de temps que memòria d'hòmens no és en contrari, los senyors qui huy són dels dits lochs de Ondara, Benimazmut e Pàmies e sos antecessors són stats, e de present són en pacífica e llibera possessió o quasi de elegir cequier ells e no altres en la dita cèquia al menys de preu donat, per regir e tenir en condret la dita cèquia e aygües de aquella. La qual possessió han haüt pacíficament sens contradicció de alguna persona, senyaladament dels senyors qui són stats dels lochs de Beniarbeix e Benicadim. E axí és ver.

V. Ítem, dien e posen que en la elecció, creació eo facció del dit cequier jamés hi ha entervengut algun senyor que sia stat dels dits lochs de Beniarbeix e Benicadim, e per tot lo dit temps ni en alguna part de aquell abans lo dit cequier és stat elet e fet per los senyors dels dits lochs de Ondara, Benimazmut e Pàmies, sabent e vehent-ho los senyors qui són stats de Beniarbeix e Benicadim, e no contradient-hi. E axí és ver.

VI. Ítem, dien e posen que més ha de XX anys que lo dit honorable mossèn Johan Martorell se diu senyor dels dits lochs de Beniarbeix e Benicadim, e per tot lo dit temps és stat elet e fet cequier per los senyors de Ondara, Benimazmut e Pàmies eo per los procuradors e aljames de aquells, sabent-ho lo dit mossèn Johan Martorell e no fahent-hi contradicció alguna, com no li pertanga dret algú de entervenir en la dita elecció de cequier. E axí és ver e fama.

VII. Ítem, dien e posen que per tot lo dit temps, que memòria de hòmens no és en contrari, no solament los senyors dels dits lochs de Ondara, Benimazmut e Pàmies són stats e són en la dita possessió de elegir e crear lo dit cequier, mas encara per tot lo dit temps contínuament és stat elet e creat cequier del dit loch de Ondara e home que habità en aquella. E axí és ver.

VIII. Ítem, dien e posen que les possessions e terres del dit loch de Ondara que's reguen de la aygua de la dita cèquia són darrers en reg. E, axí, attenent que si la dita aygua era mal administrada falliria a les dites terres del dit loch de Ondara, és stat elet per tot lo dit temps e contínuament cequier qui stigués e habitàs en lo dit loch de Ondara. E axí és ver.

IX. Ítem, dien e posen que lo dit loch de Beniarbeix és primer en rech en la dita cèquia e, per consegüent, aquell no pot fallir l'aygua. E per lo dit sguart e altres, lo dit mossèn Johan Martorell ne los antecessors senyors del dit loch de Beniarbeix no han entervengut ni han acostumat entervenir en la elecció del dit cequier. E axí és ver.

X. Ítem, dien e posen que de la dita aygua no's reguen o poden regar terres algunes, exceptades les terres dels lochs sobredits. E per ço et àls, lo senyor de Dénia, lochtinent seu o altres oficials no han acostumat conèxer ne entremetre's de res que sia de la dita cèquia en alguna part del dit temps, com no puxa fer per la dita sentència arbitral et àls.

XI. Ítem, dien e posen *ut supra*, que lo dit mossèn Johan Martorell en moltes maneres perturba, molesta, inquieta contra justícia, *ut decet* parlant, als senyors dels dits lochs de Ondara, Benimazmut e Pàmies, com no vulla tenir e haver per cequier de la dita cèquia a aquell qui és stat elet e creat cequier l'any present de la dita cèquia. Hoc encara, lo lochtinent de procurador de Dénia perturba a aquesta part en la dita sua possessió o quasi, *ex eo et alias*, car lo dit lochtinent de procurador de Dénia, a instància del dit mossèn Johan Martorell, ha penyorat per l'aygua e rech de la dita cèquia al senyor del dit loch de Pàmies, ço que fer no pot segons damunt és dit, com no haja jurisdicció o conexença alguna sobre la dita aygua ne sobre cosa alguna que sia de la dita cèquia. E axí és ver.

X[III]. Ítem, dien e posen que la dita penyora deu ésser restituïda al dit senyor de Pàmies, e al dit lochtinent de procurador de Dénia deu ésser manat, sots pena de mil florins, que decontinent restituesca la dita penyora e que no s'entrameta de res que concernesca o toque la dita cèquia ne rech de aquella, manant axí mateix al dit mossèn Johan Martorell que no perturbe aquesta part en la dita sua possessió, sots pena de mil florins.³

Ítem, dien que totes les dites coses són veres e de aquelles és pública veu e fama.

Et quibus et alias, se segueix molt clarament que los dits senyors dels dits lochs de Ondara, Benimazmut e Pàmies són en la dita possessió o quasi, e que los dits mossèn Johan Martorell e lochtinent de Dénia perturban, molesten e inquieten aquesta part en la dita sua possessió o quasi. E com cascun fermant de dret dega ésser mantengut e defès en sa possessió, dien los dits nobles don Hugo e muller sua, senyors dels dits lochs de Ondara e Benimazmut, e lo dit en Johan Març, *dicto nomine*, que sobre la dita possessió o quasi fermen de dret en poder vostre e de vostra cort contra totes persones, e *signanter* contra los dits mossèn Martorell e lochtinent de Dénia e altres oficials del dit comdat, prometent fer dret, star a dret e pagar la cosa jutgada si's covendrà ab totes ses clàusules necessàries e oportunes, donant-vos per fermança [*en blanc*]. Requerint que les dites ferma e fermança li sien admeses e que sia manat als dits mossèn Johan Martorell e lochtinent de Dénia, hoc encara a tots los oficials e comdat de Dénia que, sots pena de mil florins, no perturban als dits fermants de dret en la dita sua pacífica possessió o quasi, e manar al dit lochtinent de procurador de Dénia que, sots la dita pena de mil florins, restituesca la dita penyora

¶ ³ Salt a la 6ª mà, f. 29.

al dit senyor de Pàmies decontinent e sens triga alguna, manant axí mateix als dits mossèn Johan Martorell e lochtinent de Dénia que si algun clam, acció, petició o demanda los competeixen o pertanyen contra aquesta part per los dits sguarts, que u posen denant vós e cort vostra dins X o XV dies, ab cominació que, passat lo dit temps, los seran imposat callament perdurable. E com los dits mossèn Johan Martorell e lochtinent de Dénia no tinguen procurador en la present ciutat, requer ab la dita letra ésser-los manat que dins lo dit temps facen e constituexquen procurador, ab sacrament de no revocar altre que *nunch pro tunch*, [e] li assignau per casa citatòria les portes de vostra cort, e ab aquelles serà fets los actes ab tanta validitat com si personalment se feyen ab aquells.

A les quals coses requer ésser respost per la part altra *medio iuramento calumpnie et veritate dicende iuxtam fori formam*.

Insuper requer que testimonis li sien reebuts *iniuntio parti alteri, et cetera*. Emperò, com vulla donar testimonis fora la present ciutat e dins lo present regne, requer que sia feta letra directa a univeses e sengles oficials del present regne, davant los quals, *more solito*, produescha sos testimonis *iniuntio parti alteri, et cetera, alias, et cetera*.

Fon interrogat lo dit propossant migançant sacrament per lo scrivà de la cort qui avia ordenada la dita scriptura, e dix que l'honorable micer Miquel Dalmau, doctor en leys.

E, posada la dita scriptura, encontinent lo dit noble governador remès la provisió sobre aquella fahedora a l'honorable assessor ordinari de la sua cort.

Et statim, lo dit noble governador, de e ab consell de l'honorable micer Jacme Garcia, lochtinent de assessor ordinari de la sua cort, féu la provisió del tenor següent:

Lo dit noble governador proveheix que, presentada ydònea caució, sia reebuda la dita ferma de dret si e en quant sia [de] fur e raó reebedora e no en pus, e sia manat als dits lochtinent de senyor qui's diu en la vila de Dénia, e al procurador, e als altres oficials de la dita vila e comdat de Dénia e al dit en Johan Martorell, sots pena de mil morabatins, que los dits fermants de dret no'ls perturben en la possessió, la qual havien o quasi sobre les coses en la dita ferma de dret deduïdes. Per la qual, emperò, ferma de dret o provisió no atribueix a alguna de les dites parts més dret que de primer havien. E que, sots la dita pena, lo dit lochtinent la dita pena restituexqua al dit senyor qui's diu de Pàmies o pose justes rahons dins X dies per què açò fer no's dega. E sia fet lo manament request a tots los damunt dits de posar clam, *et cetera*, ab asignació de deu dies. Àls, hi serà provehit axí com de dret e rahó serà atrobat. E que constituexquen procurador ab sacrament de no revocar, lo qual procurador accepte axí com se requir, e açò dins lo dit temps. En altra manera, serà àls asignada casa citatòria *in valvis curie*. E, citada la part, sia atorgada còpia a aquella de les dites coses e sia-li feta asignació al X dia, *et cetera*. E que sien rebuts testimonis e sia *iniungit* a la part altra que sia present a veure jurar aquells, *alias, et cetera*. E que sien fetes letres oportunes e respostes requestes.

En virtut de la qual provisió foren fetes les letres del tenor següent:

Don Johan Roíz de Corella, cavaller, conseller del molt alt senyor e governador del regne de València, als amats los lochstinentes de procurador, justícia, jurats e altres oficials del comdat de Dénia, mossèn Johan Martorell, cavaller, del qual se dien ésser los lochs de Beniarbeix e Benicadim, e a cascun d'ells o a lurs legítims procuradors, saluts e dilecció. Comparent denant nós en Johan Març, en nom de procurador del noble don Hugo de Cardona, del qual se dien ésser lo castell e loch de Ondara, e de la noble dona Johana,

muller de aquell, de la qual se diu ésser lo loch de Benimazmut, e com a curador donat e assignat a la persona e béns de Beatriu Dezpont, donzella, de la qual se diu ésser lo loch de Pàmies, ha en scrits posat que los qui són stats senyors en temps passats dels dits lochs de Ondara, Benimazmut e Pàmies han acostumat cascun any justar-se e crear e elegir un cequier qui regescha e administre e tinga en condret la cèquia qui's pren en lo riu appellat de Beniomer, ab la qual cèquia se reguen los térmens dels dits lochs. E de hu, V, X, XXX, L, LXX anys ançà e de molt de temps ja abans e de tant de temps que memòria de hòmens no és en contrari, aquells e los qui huy són senyors dels dits lochs són stats e de present són en pacífica e llibera possessió o quasi de elegir cequier, ells e no altres, en la dita cèquia, al menys de preu donant, per regir e tenir en condret la dita cèquia e aygües d'aquella. La qual possessió han haüt pacíficament sens contradicció de persona alguna, senyaladament dels qui són dits senyors dels dits lochs de Beniarbeix e Benicadim. En la qual elecció, creació e facció del dit cequier jamés ha entervengut algú qui's digués senyor dels dits lochs de Beniarbeix e Benicadim, ans lo dit cequier és stat elet e fet per los qui són stats e són senyors dels dits lochs de Ondara, Benimazmut e Pàmies, sabent e vehent-ho los qui són stats senyors dels dits lochs de Beniarbeix e Benicadim, e encara vós, dit mossèn Johan Martorell, de pus de XX anys ançà que us diets senyor dels dits lochs de Beniarbeix e Benicadim, per lo qual temps la dita elecció de cequier és stada per los dits qui's dien senyors dels dits lochs d'Ondara, Benimazmut e Pàmies sens contradicció alguna, com no's pertangués dret algú de entervenir en aquella. E per tot lo dit temps, que memòria de hòmens no és en contrari, lo dit cequier és stat contínuament elet e creat hom que habitàs e habite en lo dit loch de Ondara. E vosaltres vullats e atemptets perturbar los desús dits principals del dit en Johan Març en la dita possessió, specialment vós, dit mossèn Johan Martorell, qui no volets haver ne tenir lo dit cequier elet e creat en la forma desús dita de la dita cèquia per cequier de aquella, ans a instància vostra, vós, dit lochtinent de procurador, havets penyorat per l'aygua e rech de la dita cèquia al qui's diu senyor del dit loch de Pàmies, ço que fer no's pot. Per ço, lo dit en Johan Març, els dits noms, sobre la dita sua possessió, la qual ha en les dites coses, ha fermat de dret en poder nostre e nostra cort, requirent per nós aquella ésser-li rebuda e sobre les dites coses ésser-li provehit de remey de justícia, segons pus larch en la dita ferma de dret és contengut. E nós, reebuda la dita ferma de dret en tant com per fur e rahó és rebedora, e sobre aquella reebuda ydònea caució, hajam provehit ésser-vos scrit *ut infra*. Per tal, de part del senyor rey, vos dehim e manam, sots pena de mil florins d'or de béns vostres propis si contrafaret, als cofres del dit senyor rey aplicadors, que los dits fermants de dret no molestets, ans la dita penyora feta, segons dit és, restituhiscats a la dita na Beatriu. Emperò, si rahons algunes havets per què les dites coses fer no siats tenguts, aquelles dins deu dies comptadors après que la present vos serà presentada hajats denant nós proposades. Per la present, emperò, ferma de dret no entenem ne donam més o menys dret a la una ni a l'altra part que ans de la dita ferma de dret havia o li competia. *Et ultra*, com sobre les rahons de la dita ferma de dret hajam admès la part a producció de testimonis, per tal vos dehim e manam que siats presents denant lo reebedor per veure jurar aquells, als los juraments de aquells seran reebuts, la vostra absència obstant. *Datum Valentie, VIII^a die mensis madii anno a Nativitate Domini M^oCCCC^oL^o.*

Don Johan Roíz de Corella, *et cetera*, als amats universes e sengles oficials e loch de senyoria tinents dins lo dit regne constituïts, als quals les presents pervendran o presen-

tades seran, saluts e dilecció. Com en Johan Març, en nom de procurador dels nobles don Hugo de Cardona, del qual se diu ésser lo loch e castell de Ondara, e de la dita na Johana, muller de aquell, de la qual se diu ésser lo loch de Benimazmut, e com a curador donat e assignat a la persona e béns de Beatriu Dezpont, donzella, de la qual se diu ésser lo loch de Pàmies, vulla e entena donar e produir alguns testimonis sobre una ferma de dret, rahons e capítols de aquella denant nós proposada, sots kalendari de la data de la present, contra mossèn Johan Martorell e los officials de la vila de Dénia, per tal, de part del dit senyor rey, vos dehim e manam que a la part dels dits don Hugo e sa muller e Beatriu Dezpont reebats e reebre façats tots aquells testimonis que sobre la present vos trametem, interrogant aquells de loch, temps e presents, vista, hoïda e altres circumstàncies segons se pertanyen. Los dits e deposicions del quals testimonis per vosaltres e qualsevol de vós reebudes a nós closes e segellades trametats, e de la fama, vida e conversació dels dits testimonis e quanta fe a lurs dits e deposicions per nós porà e deurà ésser atribuïda, nós, per vostres lettres, certificar curets. Noresmenys, quant que lo hun de vós testimonis sobre la dita ferma de dret e rahons de aquella reebuts seran, de la ubertura e clausura de aquells los altres officials ab vostra letra certifiquets. E açò per res no mudets. *Datum Valentie, VIII^a die mensis madii anno a Nativitate Domini M^oCCCC^oL^o.*

Postmodum vero die intitulata sextadecima die mensis iulii anno iamdicto a Nativitate Domini M^oCCCC^oL^o, lo dit en Johan Març, procurador dels nobles e magnífichs don Hugo de Cardona e de dona Johana, sa muller, axí com a curador donat e assignat a na Beatriu Dezpont, donzella, agradablement e de certa sciència constituhexqua substituhex [sic] a cascun dels dits noms, *referendo singula singulis,* a l'honrat en Matheu Stheve, notari, procurador seu eo dels sobredits, cert e special als actes de la cort e de la present causa tro a sentència deffinitiva possada en cosa jutgada o a execució d'aquella ab tota plenera potestat. Promès haver per ferm tot ço que per aquell serà procurat e enantat e no u revocarà, sots obligació dels béns e dels de la cura e de sos principals, mobles, sehents, haüds e per haver que sien.

Presents testimonis foren a les dites coses en Bernat Miró e en Lorenç d'Alòs, notaris de València.

E, feta e fermada la dita procura e substitució, encontinent lo dit honorable en Matheu Stheve, en los noms sobredits, féu fe e exhibuí los actes infrasegüents:

Anno a Nativitate Domini M^oCCCC^oL^o, die mercurii intitulata XX^a madii, en la vila de Dénia, davant lo honrat en Bernat Sanç, lochtinent de general procurador, e de l'honorable en Johan Pelegrí, lochtinent de l'honorable n'Esteve Loret, justícia de la dita vila, comparech lo honorable en Guillem Gavilà, major de dies, batle del loch de Ondara, procurador assert del molt egregi senyor don Hugo de Cardona, senyor del castell e loch de Ondara, de la molt egrègia senyora dona Johana de Cardona, muller del dit senyor e senyora del loch de Benimazmut, e del tudor e curador de Beatriu, donzella, senyora de Pàmies. E per mi, notari sotscrit, legir e publicar féu, aquells atrobats en les cases del discret en Johan Candell, notari de la dita vila, la provisió del honorable governador del regne de València, del tenor següent:

Don Johan Roíz de Corella, cavaller, conseller del molt alt senyor rey e governador del regne de València, als amats los lochtinents de procurador, justícia, jurats e altres officials del comdat de Dénia, e mossèn Johan Martorell, cavaller, del qual se dien ésser los lochs de Beniarbeix e Benicadim, e a cascun d'ells e a llurs legítims procuradors, saluts e

dilecció. Comparent denant nós en Jacme March,⁴ en nom de procurador del noble don Hugo de Cardona, del qual se dien ésser lo castell e loch de Ondara, e de la noble dona Johana, muller de aquell, de la qual se dien ésser lo loch de Benimasmut, e com a curador donat e assignat a la persona e béns de Beatriu Dezpont, donzella, del qual se dien ésser lo loch de Pàmies, e ha scrit passat⁵ que los qui són stats senyors en temps passat dels dits lochs de Ondara, Benimasmut e Pàmies han acostumat cascun any a justar-se, crear e ellegir un cequier qui regesca e administre e tinga a condret la cèquia qui's pren en lo riu appellat de Beniomer, ab la qual cèquia se reguen los térmens dels dits lochs de un, cinch, X, XXX, cinquanta, setanta anys ençà, e de molt més temps ja abans e de tant de temps que memòria de hòmens no és en contrari, [e] aquells e los que huy són senyors dels dits lochs són stats e de present són en pacífica e líbera possessió e quasi de elegir cequier ells e no altres en la dita cèquia, al menys de preu donant, per regir e tenir en condret la dita cèquia e aygües de aquella. La qual possessió han haüd pacíficament sens contradicció de persona alguna, senyaladament dels qui són senyors dels dits lochs de Beniarbeix e de Benicadim, en la qual elecció o creació del dit cequier jamés ha entervenit algú qui's digués senyor dels dits lochs de Beniarbeix e Benicadim, ans lo dit cequier és stat elet e fet per los qui són stats e són senyors dels dits lochs de Ondara, Benimasmut e Pàmies, vent e vehent-ho los qui són senyors dels dits lochs de Beniarbeix e Benicadim. E encara vós, dit mossèn Johan Martorell, de pus de XX anys ençà que us diets senyor dels dits lochs de Beniarbeix e Benicadim, per lo qual temps la dita elecció de cèquia és stada feta per los qui's diuen senyors dels dits lochs de Ondara, Benimasmut e Pàmies sens contradicció alguna com no's pertengués dret alcú de entervenir en aquella, e per tant de temps que memòria de hòmens no és en contrari lo dit cequier és stat contínuament ellet e creat hom que habitàs e habite en lo dit loch de Ondara. E vosaltres vullats e atemptets perturbar los dessús dits principals del dit en Johan Març en la dita possessió, specialment vós, dit mossèn Johan Martorell, qui no volets haver ne tenir lo dit cequier ellet e creat en la forma dessús dita de la dita cèquia per regir aquella, ans a instància vostra, vós, dit lochtinent de procurador, havets penyorat per l'aygua e rech de la dita cèquia al qui's diuen senyor del dit loch de Pàmies, ço que fer no's pot. Per ço lo dit en Johan Març, en los dits noms, sobre la dita sua possessió, la qual ha en les dites coses, ha fermat de dret en poder nostre e de nostra cort, requirent aquella per nós ésser rebuda e sobre les dites coses ésser-li provehit de remey de justícia, segons pus larch en la dita ferma de dret és contengut. E nós, rebuda la dita ferma de dret en tant com per fur és reebedora e sobre aquella reebuda ydònea caució, vos dehim e manam, sots pena de mil florins d'or de béns vostres propis si contrafarets als cò-frens del dit senyor rey aplicadors, que los dits fermants de dret en la possessió la qual han sobre les dites coses no perturbets e molestets, ans la dita penyora feta, segons dit és, restituhexcats a la dita na Beatriu. Emperò, si rahons algunes per què les dites coses fer no siets tenguts, aquelles dins X dies, comptadors après que la present vos serà presentada, hajats denant nós propossades. Per la present, emperò, ferma de dret, no entenem ne donem més o menys dret a la una ne altra part que ans de la dita ferma de dret havia ne competia. Ultra, com sobre les rahons de la dita ferma de dret ajam admès la part a producció de testimonis,

¶⁴ Sic, llegiu «Joan Març». ¶⁵ Sic, llegiu, «ha en scrits passat».

per tal vos dehim e manam que siats present denant lo reebedor per veure jurar aquells. Àls, los juraments de aquells seran rebuts, la vostra absència no obstant. *Datum Valentie, VIII^a die mensis madii anno a Nativitate Domini M^oCCCC^o quinquagesimo. Iacobus Garcia.*

E, lesta e publicada la dita provisió als dessús dits oficials, los quals feren *in eodem instanti* a la present provisió la resposta següent:

Sens prejudi de la jurisdicció de l'egregi senyor compte de Castro e de Dénia e de la dita vila, rebem la dita letra axí com se pertany, e no consentem en aquella e coses en aquella contengudes, en tant com són vistes fer e fetes prejudi a la dita jurisdicció, ans expressament hi dissentem, e que, haüd consell d'ells e advocats del dit senyor, són prests fer⁶ lo que degen, protestant de enadir, toldre millor e corregir la present e altres enantar en lo dit feyt tot ço que per part del dit senyor compte e vila sua. E en fer les dites coses temps algú no li precórregua, ans aquell e tot lo dret del dit senyor e vila sua salvu e il·lès en tantes coses e per totes,⁷ requerint ésser continuada la present resposta en acte públic. De les quals coses, tantes e sengles, lo dit en Guillem Gavilà, en lo dit nom, requer lo notari sotsscrits ésser-li feta carta pública a memòria en sdevenidor. E après poch instant, en lo dia mateix dessús dit, essent en lo loch de Beniarbeix, hon fon atrobat lo honorable mossèn Johan Martorell, senyor del dit loch, lo dit en Guillem Gavilà, en lo dit nom, per mi, dit notari, legir e publicar li féu la dita letra, segons sa sèrie e segons dessús és continuada. E, lesta e publicada la dita letra, lo dit honorable mossèn Johan Martorell dix e respós a aquella que no y consentia, com ell ne tenia quatre del present feyt, e que li fos mostrat lo poder del dit procurador e que ell no tenia aquí còpia de consell e haüd acord, e que tot son dret li sia e romangua salvu e il·lès e que temps no li precórregua. De les quals coses lo dit en Guillem Gavilà, en lo dit nom, requès mi, notari sotsscrit, ésser-li feta carta pública a memòria en esdevenidor. *Actum est hoc* en los dits vila e loch, los dessús dits dia e any.

Presentes foren a les dites coses apellats e pregats en Miquel Lòpiç, àlies Marquès, e en Francesch Martí, vehins del loch de Ondara.

Yo, Johan Avellà, major de dies, per auctoritat real notari públich e receptor dels dessús dits actes, don aquells per continuats e comprovats ab lo seu original e de la mia pròpria mà faent. E per ço que en aquells fe plenera hic sia atribuïda en juhi e fora juhi, posse mon acostumat signe. *Sig-[signe]-num.*

E, feta fe dels dits actes, lo dit honrat en Matheu Stheve, en los dits noms, en absència de part adversa, per scrit posa ço que's segueix:

Per los actes per aquesta part produhits dessús et àls, appar clarament que la primera letra dessús en lo present procés inserta fon e és stada presentada a l'honorable en Bernat Sart, lochtinent de general procurador del comdat de Dénia, e a l'honorable en Johan Pelegrí, lochtinent de justícia de la damunt dita vila de Dénia, en e ab la qual los fonch stat manat que la penyora en la sobredita ferma de dret recitada restituïssen a la dita na Beatriu, sots pena de mil florins d'or dels béns propis de aquells als còfrens del molt alt senyor rey aplicadors. Emperò, si rahons algunes hauran per què les dites coses no fossen tenguts fer, aquelles haguessen passades denant vós, molt noble governador o cort vostra, dins X dies après presentació de la dita vostra letra, e los dits lochtinent de procurador general e del

¶⁶ Salt a la 7^a mà, f. 22. ¶⁷ Sic, llegiu «salvu e il·lès li romanga en totes coses e per totes».

justícia dels dits comdat e vila de Dénia dins los dits X dies ni après e alcuna de les dites coses no hagen volgut fer. Per tal et àls, Matheu Stheve, notari, procurador dels damunt dits egregis don Hugo e dona Johana de Cardona, cònjugues, e encara del damunt dit en Johan Març, en lo dit nom de curador de la dita na Beatriu, acusa la dita pena dels dits mil florins als dessús dits lochtinent de general procurador e justícia e aquells requer ésser exhigits de llurs béns propis per la desobediència del dit vostre manament. E requer que aquells, ab multiplicació de major penes e altres remeys peremptoris, per vós sien compelits e forçats en retre e restituir la dita penyora a la dita senyora del dit loch de Pàmies o als officials del desús dit loch dins dia cert breu e peremptori, com axí's deja fer per justícia.

E, posada la dita scriptura, encontinent lo dit honorable mossèn Jacme d'Almenara, cavaller, lochtinent del molt noble don Johan Roíz de Corella, cavaller, conseller del molt alt senyor rey e governador del regne de València, per absència de aquell, dix que remetia la provisió fahedora sobre aquella a l'honorable micer Thomàs de Copliure, doctor en leys, regent la assessoria de la sua cort. *Probata.*

255.

1450, novembre, 6. València.

Ferma de dret presentada per Hug de Cardona contra Gandia per raó d'una taxa de missatgeries i correus exigida per la vila.

ARV, *Governació*, 2.279, 11ª mà, f. 36.

Del noble don Hugo de Cardona.

Anno a Nativitate Domini M^oCCCC^oL^o, die veneris intitulata VI^a mensis novembris, davant la presència del honorable mossèn Jachme d'Almenar, cavaller, lochtinent de governador, comparech lo discret en Matheu Stheve, notari, qui en lo nom dejús scrit, en abència de part altra, per scrit posà ço que's seguex:

En presència de vós, molt honorable mossèn Jacme d'Almenar, lochtinent de governador per absència del molt magnífich don Johan Roiz de Corella, governador del present regne, personalment constituït lo discret en Matheu Stheve, notari, en nom de procurador del molt egregi don Hugo de Cardona, senyor de les alqueries de Beniopa, Benicanena, lo Real, Benipexcar, l'Alqueria Nova, situades dins terme de la vila de Gandia, e en nom de síndich de les dites alqueries, lo qual diu e proposa que los dits egregi don Hugo, senyor de les dites alqueries, e los seus vassalls de aquelles són en possessió o quasi, pacífica e quieta, de I, III, V, X, XXX, L e tants anys que memòria de hòmens no és en contrari de no pagar en los càrrechs e despeses de missatgeries que's facen per la dita vila ni en plets, e solament són tenguts e han pagat en obres de murs e valls, camins, aygües e ponts e de consemblants despeses, e no àls. E com los officials de la dita vila e senyaladament los justícia, jurats e altres pròmens de aquella hi agen feta taxa de moltes despeses de la dita vila, en les quals són salaris de missatgers, de correus e altres despeses per fets de alguns hòmens particulars de la dita vila e àls, en les quals no deuen contribuir ni han acostumat contribuir los dits egregi don Hugo e los dits vassalls de aquell, abans són en possessió o quasi de no pagar. Per tal e àls, lo dit en Matheu Stheve, notari, en lo nom qui desús, ferma de dret en poder

*Í*ndex general

<i>Estudi introductori</i>	9
L'ordit familiar	10
La jurisdicció en dubte	19
El negoci del sucre	28
La llosa del deute	34
La nostra edició	42
<i>Documents</i>	47
<i>Addenda</i>	1165
<i>Índex antroponímic</i>	1185
<i>Índex toponímic</i>	1253

fontS històriques valencianeS
42c.

M. I. AJUNTAMENT de
EL REAL DE GANDIA

VNIVERSITAT VALÈNCIA